

Yeni Evlenecek Çiftlerin Eş Seçim Önceliklerinin İncelenmesi

Investigation of Spouse Selection Priorities of Newlywed Couples

Abdurrahim UYANIK¹, Özlem SEYMEN², Gülçin DEMİRDİL³

¹Öğretim Görevlisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa SHMYO, Tokat, 0000-0001-6033-1440

²Öğretim Görevlisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Tokat, 0000-0002-9788-2200

³Dr.Öğr.Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Tokat,0000-0002-1512-7149

ÖZET

Amaç: Eş seçimi insanların hayatlarında verdikleri en önemli kararlardan birisidir. Bu önemli kararın doğru bir şekilde alınması destekleyici ve duygusal bir aile ortamı oluşturabilir. Bu çalışma yeni evlenecek çiftlerin eş seçimi kriterlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini Türkiye' nin Karadeniz bölgesindeki bir ilçenin evlendirme dairesine başvuru yapan toplam 250 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme olasılıklı olmayan örnekleme belirleme türlerinden kolay örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, Sosyodemografik Özellikler Formu ve Eş Seçimde Öncelikler Ölçme Aracı (ESÖÖA) kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan kişilerin %31,2'sinin Karadeniz Bölgesi doğumlu olduğu, %58,8'inin ailesiyle birlikte yaşadığı ve %43,6'sının çalışmadığı ve katılımcıların ESÖÖA toplam puan ortalamasının 69.18±10.13 olduğu belirlenmiştir. Kendi beden algılarına göre; %53,6'sı kendilerini ortalama düzeyde güzel/yakışıklı olarak, %26,4'ü ise güzel/yakışıklı olarak tanımlamıştır. Yeni evlenecek çiftlerin eş seçim kriterlerine bakıldığında ise, partnerlerinde hoşgörölü, duyarlı ve cana yakın olma ile yüksek eğitim seviyesine sahip olma özelliklerini arzu ettikleri saptanmıştır. Beden algılarını olumsuz değerlendiren kişilerin eş seçim kriterleri puan ortalamalarının daha düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca cinsiyet farklılığı açısından kadınların eş seçim kriterleri puan ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak bu çalışma, bireylerin eş seçimi sürecini daha iyi anlamak için önemli bulgular sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Eş Seçimi, Evlilik.

ABSTRACT

Aim: Choosing a partner is one of the most important decisions people make in their lives. Making this important decision correctly can create a supportive and emotional family environment. This study was conducted to determine the spouse selection criteria of newly married couples.

Methods: The sample of the study consists of a total of 250 people who applied to the marriage registry office of a district in the Black Sea region of Turkey. The sample of the study was determined by using convenience sampling method, one of the non-probability sampling types. Relational survey method was used in the study. Sociodemographic Characteristics Form and the Priorities in Mate Selection Measurement Tool were used as data collection tools. SPSS package program was used for data analysis.

Results: It was determined that 31.2% of the participants were born in the Black Sea Region, 58.8% lived with their families, 43.6% were not working and the mean total score of the participants was 69.18±10.13. According to their own body perception, 53.6% of the participants defined themselves as average beautiful/handsome and 26.4% defined themselves as beautiful/handsome. When the spouse selection criteria of the newly married couples were analyzed, it was found that they wanted their partners to be tolerant, sensitive and friendly and to have a high level of education. It was observed that the mean scores of those who evaluated their body perception negatively were lower in terms of spouse selection criteria. In addition, in terms of gender differences, it was determined that the mean scores of women were higher than men in terms of partner selection criteria.

Conclusion: In conclusion, this study provides important findings to better understand individuals' mate selection process.

Key Words: Family, Mate Selection, Marriage.

Sorumlu yazar:

Abdurrahim UYANIK, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, abdurrahim.uyanik@gop.edu.tr

Başvuru/Submitted: 11.04.2025 **Kabul/Accepted:** 04.05.2025 **Cite this article as:** Uyanık A. Seymen Ö. Demirdil G. Investigation of Spouse Selection Priorities of Newlywed Couples .J TOGU Heal Sci. 2025;2(3):262-276.

GİRİŞ

Çoğu insan, hayatlarının bir döneminde mutlu bir evliliği ve aileyi ideal bir yaşamın parçası olarak hayal etmiştir. Romantizm temalı kitaplar ve filmler, milyonlarca kişiyi hem duygusal olarak etkileyip hem de onları hayatlarını değiştirebilecek bir aşka inandırmaya devam etmektedir. Oysaki çiftlerin, ilişkilerdeki beklentilerini dönüştüren ve hızla gelişen kültürel güçlere tepki vermeye zorlandığı dinamik sosyal dönüşümler çağında yaşıyoruz ve şüphesiz ki evliliklerde mutluluk, eş seçiminin doğru yapılması ile yakından ilişkilidir (1).

Peki bir birey neden bir partnerle yaşamayı seçer?

Bu sorunun cevabına farklı bakış açıları ile yanıt vermek mümkün olsa da Dünya Değerler Araştırması'na göre (Dünya Değerler Araştırması'ndan aktaran Marcén ve Morales, 2017) birlikte yaşayan bireylerin (evli/bekâr çiftler olarak) yaklaşık %50'si hayatlarından çok memnunken, bir partnerle yaşamayan bireylerin (bekâr/hiç evlenmemiş, boşanmış/ayrı yaşayan) yalnızca %38'inin hayatlarından aynı düzeyde memnun olduğu belirtilmiştir (2). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2023) Yaşam Memnuniyeti Araştırması'na göre evli bireylerin, evli olmayan bireylere göre daha mutlu olduğu bildirilmiştir. Mutlu olduğunu belirten evli bireylerin oranı %56,4 iken evli olmayanlarda bu oran %45,8 olarak saptanmıştır (3).

Evlilik, cinsellik, ekonomik iş birliği ve çocuk yetiştirme gibi önemli unsurları içinde barındıran bir birlikteliktir. Amerika Psikoloji Derneği'ne (American Psychological Association [APA], 2024) göre, evlilik, toplumsal onay almış, cinsel ilişkiyi meşrulaştıran ve karşılıklı sorumlulukları yasal olarak kabul eden sosyal bir kurumdur. Evlilikte mutluluk için eş seçiminin doğru yapılması gerektiği vurgulanmaktadır, bu da kişinin beklentilerini ve amacını net bir şekilde belirlemesini gerektirir (6). İlişki kurarken, bireylerin geçmişteki düşüncelerine dayalı olarak belirli kurallar ve beklentilerle ilişkiyi yönlendirmeleri yaygın bir durumdur. Eş seçiminde, bireylerin beklentilerinin yanı sıra, sahip oldukları düşünceler de önemli bir rol oynar (7).

Eş seçimi insanların hayatlarında verdikleri en önemli kararlardan birisidir. Bu önemli kararın doğru bir şekilde alınması destekleyici ve duygusal bir aile ortamı oluşturabilir. Bununla birlikte, eşin yanlış seçilmesi evlilik memnuniyetini olumsuz etkileyecek ve çiftlerde daha az genel sağlık, fiziksel hastalıklar ve alkol bağımlılığı gibi psikolojik rahatsızlıklara da yol açacaktır (8). Eşleri sıcaklık ve güven bakımından düşük olan kişilerin sadakatsizlik,

küçümseme ve benmerkezcilik bildirme olasılığı daha yüksek olup, ayrıca bu kadınların eş istismarı bildirme olasılığının da daha yüksek olduğu bilinmektedir (9). Evliliklerin başarı nedenlerini inceleyen araştırmacılar, başarılı evliliklerin, eş seçim kriterlerinin doğru bir şekilde gözlemlendiği ve tarafların bu kriterler hakkında net bir bilgi ve tanıma sahip olduğu evlilikler içinde var olduğunu göstermiştir (10,11).

Toplum içinde, bireylerin hayatını birçok açıdan etkileyen bir olgu olarak öne çıkan evlilik, insanların genellikle ulaşmayı hedeflediği bir durumdur. Bu birliktelik, bireylerin yaşamlarında mutluluklar, sevinçler, avantajlar ve zorluklar gibi çeşitli deneyimleri içerir (12). İnsanlar yakınlık, samimiyet, bağlılık, karar almada bağımsızlık ve birbirlerinin ihtiyaçlarına dikkat etme gibi çeşitli nedenlerle uzun süreli evlilik doyumuna sahip olabilirler (8,13).

Eş seçiminde en dikkat çeken unsur ise çiftler arasındaki benzerliktir. Evlilikte denklik, eşlerin coğrafi köken, yerleşim yeri, aile, meslek grubu, meslek yaşamı, din, eğitim düzeyi, yaş ve kültür gibi ortak özellikleri paylaşmasından kaynaklanır. Bu durumun zıttı ise, özgeçmişlerinde belirgin farklılıklar bulunan evliliklerdir ve bunlara "benzeşmez evlilik" denir. Irk, milliyet ve din gibi farklılıkları olan bireylerin evlilikleri ise "karışık evlenme" olarak adlandırılmaktadır (14). Erkekler ve kadınların eş seçiminde öncelik verdikleri kriterler de farklılık göstermektedir. Çeşitli kültürlerde erkeklerin uzun vadeli bir ilişki için eş seçerken fiziksel çekiciliği daha fazla önemsedikleri, kadınların ise ekonomik güvenceye daha fazla önem verdikleri gözlemlenmiştir (15).

Çiftlerin hayat boyu birlikte olacakları kişiyi seçmesinde önemli rolü olan faktörlerin yanı sıra göz ardı edilemeyecek bir diğer unsur da din kavramıdır. Dinlerin birbirinden farklı öğretileri vardır. Bundan dolayı farklı dinlere mensup eşlerin yaşayış biçimlerinde de farklılıklar olur. İnsanlar eş seçerken gerek dini öğretilerin etkisiyle gerekse benzerlik ilkesiyle kendi dinlerine mensup olan bireylerle evlenmeyi tercih etmektedirler (15). Evlilik, çoğu dinde her toplumun ilerlemesi için bir faktör olarak kabul edilen en kutsal insan bağlarından biridir. Bu bağın uzun süreli ve mutlu bir şekilde devam etmesi için çok boyutlu kriterlerin ele alınması gerekmektedir. Yapılan çalışmalarda, politik ve dini görüş, aile onayı, uyum ve benzerliğinin eş seçimlerinde önemli bir kriter olduğuna vurgu yapılmıştır (11,16). Genel bir perspektiften bakıldığında bir erkek ve bir kadın arasında gelişen evlilik ilişkisindeki arkadaşlık, bu ilişkiye dâhil olan kişilerin farklı inançlarında, değerlerinde, normlarında, tutumlarında birlik ve bütünlük yaratan tamamen kişilerarası güven, bağlılık, yeterlilik, tamamlayıcılık, sevgi, sempati, dokunma, arkadaşlık hissi, yükümlülük, saygı, kendini ortaya koyma gibi temellere dayanır (17).

Karakter özellikleri, eş seçiminde önemli diğer bir faktördür. Nezaket, canlılık, yaratıcılık ve espri yeteneği her iki cinsiyet için tercih edilen özelliklerdir; yaş ilerledikçe bu özelliklere verilen önem artmakta ve özellikle kadınlar tarafından daha fazla önemsenmektedir. (15). Ayrıca, karakter özelliklerinin eş seçimindeki rolüyle birlikte, toplumların evlilik algısı ve eş seçimi üzerindeki etkileri, toplumsal değişimlerle birlikte giderek daha belirgin hale gelmektedir. Bu toplumsal değişimlerden bir tanesi de toplumların sıklıkla göç etmesi ya da etmek durumunda kalmalarıdır. Özellikle göçmen topluluklarında yaşanan değişimler, evlilik ilişkilerinde uyumu ve uzun süreli evlilik doyumunu etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır (2). Türkiye’de göç, yoksulluk, toplumsal değerler, teknoloji ve kadınların iş gücüne katılımı, eş seçimi sürecini etkileyen unsurlardır. Sanayileşme ile kadın haklarında gelişmeler yaşanmış, eğitim seviyesi artmış ve kadınların toplumsal yaşama katılımı güçlenmiştir. Ancak, bu olumlu değişiklikler evlilik tutumlarını değiştirmiş, boşanma oranlarını artırmış ve evlenme oranlarını düşürmüştür (4).

Sanayileşmeyle birlikte sosyal medya hayatımıza girmiş ve her ne kadar faydalar sunsa da romantik ilişkiler ve aile yaşamı üzerinde olumsuz etkiler de yaratmıştır. Sosyal medya ve modern yaşam, aile ilişkilerini toplumsal odaktan bireysel odaklı bir anlayışa dönüştürmüştür. İnsanlar artık kendilerini ve başkalarını daha çok bireysel perspektiften değerlendirmektedir. İnternetin, gençlerin partner seçiminde aile etkisini azaltarak çağdaş evlilikleri olumsuz etkilediği görülmektedir (18).

Multi faktöriyel değişkenlerle belirlenen eş seçimi davranışının başarı ile yapılabilmesi için bireylerin evlilik beklentilerini ve amaçlarını çok iyi tespit etmesi ve bu beklentilerinin gerçekçi olup olmadığının kavranması gerekmektedir. Bu veriler ışığında bu çalışmada nikâh dairesine evlenmek üzere başvuran çiftlerin eş seçim sürecinde önceliklerinin neler olduğunu belirlemek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada Türkiye’nin Karadeniz bölgesindeki bir ilçenin evlendirme dairesine başvuru yapan 18-30 yaş arasında yer alan kişilerin eş seçmede öncelikleri sosyodemografik değişkenlere göre incelenmiştir. Nicel araştırma desenine göre tasarlanmış olan çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini Türkiye’ nin Karadeniz bölgesindeki bir ilçenin evlendirme dairesine başvuru yapan toplam 250 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme olasılıklı

olmayan örnekleme belirleme türlerinden kolay örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir.

Araştırmanın soruları şu şekildedir;

1. Yeni evlenecek çiftlerin eş seçiminde öncelik verdikleri kriterler nelerdir?
2. Eş seçimi kriterleri, bireylerin sosyo-demografik özelliklerine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?

Çalışmaya Dâhil Etme Kriterleri:

- Çalışmaya katılmaya gönüllü,
- 18-30 yaş aralığında ve
- Soruları anlamasında herhangi bir kısıtlaması olmayan kişiler

Çalışmadan Dışlama Kriterleri:

- 18-30 yaş arasında olmayan,
- Formu eksik dolduran ve
- Soruları anlamada kısıtlılık yaşayan kişiler

Veri Toplama Süreci ve Araçları

Bu çalışmanın verileri haftanın üç günü birer araştırmacı tarafından yüz yüze anket yöntemiyle nikâh dairesinde toplanmıştır. Veriler toplanmadan önce etik kurul onayı ve kurum izni alınmıştır. Araştırmanın amacı ve içeriği evlenecek kişilere anlatılıp, araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü kişilere anket soruları yöneltilmiştir. Araştırmada Sosyodemografik Özellikler Formu ve Eş Seçmede Öncelikler Ölçme Aracı kullanılmıştır.

Sosyodemografik Özellikler Formu

Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, doğum bölgesi, çalışma durumu, yaşadığı ortam, beden algısı olmak üzere toplam yedi sorudan oluşmaktadır.

Eş Seçmede Öncelikler Ölçme Aracı

20 maddelik 5'li likert özelliğine sahip bir ölçek olup ters madde ve alt boyutları bulunmamaktadır. Ölçek minimum 20, maksimum 100 arasında puanlanmaktadır. Eş seçmede tercih ettikleri kriterleri önem sırasına koymalarını sağlayacak aşk ilişkisi, güzellik, yakışıklılık, bakir/bakire olması, eğitim düzeyi denkliği, aile onayı, dini/mezhebi benzerlik, aynı ırktan olmak, politik/siyasi görüş benzerliği, kültürel benzerlik, mesleki statü düzeyi, yaş yakınlığı, sosyoekonomik durum denkliği, cinsel açıdan çekici olması, fiziksel olarak çekici olması gibi bilgileri içermektedir. Puanın artması ile birlikte eş seçme kriteri de artmaktadır. Ölçeğin amacı, insan hayatının en önemli dönüm noktalarından biri olan eş seçme sürecinde, eş adayında aranılan kriterleri incelemektir. Ölçeğin, Cronbach Alpha değeri .741 güvenirliğinin iyi

derecede olduğu belirlenmiştir (19). Çalışmamızın Cronbach Alpha değeri ise .781 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin SPSS 25.0 paket programında normallik değerlerine (Skewness ve Kurtosis) bakılmış olup, Tabachnick and Fidell (2013)'e göre bu değerlerin -1.5 ile + 1.5 arasında olmasının normal dağılım göstergesi olduğu varsayımına dayanarak çalışmamız Skewness ve Kurtosis analizi ile (-.3 ile -.22) normal dağılım özelliği gösterdiği için parametrik testler kullanılarak analiz edilmiştir (20). Elde edilen sonuçların değerlendirilmesinde %95 güven aralığı ve $p < 0.05$ hata payı dikkate alınmıştır.

Etik İzin

Araştırmanın uygulaması için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 07.12.2023 karar tarihli, 370631 Sayılı, 20.29 karar ile onayı alınmıştır. Ayrıca uygulamanın yapılabilmesi için söz konusu ilçenin evlendirme dairesinden kurum izni alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden kişilerden de gönüllü onam formu alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan kişilerin çoğunluğunun (%31.2) Karadeniz Bölgesi doğumlu olduğu, yarısından fazlasının (%58.8) ailesi ile birlikte yaşadığı, çalışmayan kişi oranının yüksek (%43.6) olduğu saptanmıştır. Ayrıca kişilerin kendi beden tanımlamalarına göre; %53.6'sının ortalama güzellikte/ yakışıklılıkta, %26.4'ünün güzel/ yakışıklı olarak algıladıkları tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Sosyodemografik Özellikler ve Beden Algıları

Özellikler	Kadın (n=125) n	Erkek (n= 125) n	Toplam (N=250) n (%)
Yaş			
18- 22	32	34	66 (%26.4)
22-26	35	36	71 (%28.4)
26-30	58	55	113 (%45.2)
Eğitim düzeyi			
İlkokul/ Ortaokul	4	7	11 (%4.4)
Lise	29	33	62 (%24.8)
Önlisans	29	44	73 (%29.2)
Lisans	38	25	63 (%25.2)
Lisansüstü	25	16	41 (%16.4)
Doğum bölgesi			
Doğu Anadolu	9	10	19 (%7.6)
Güneydoğu Anadolu	10	7	17 (%6.8)
Karadeniz	33	45	78 (%31.2)
Ege	12	6	18 (%7.2)
Akdeniz	10	10	20 (%8.0)
İç Anadolu	29	27	56 (%22.4)
Marmara	22	20	42 (%16.8)

Çalışma Durumu			
İşçi	15	24	39 (%15.6)
Memur	53	49	102 (%40.8)
Çalışmıyor	57	52	109 (%43.6)
Yaşadığı Ortam			
Yalnız	37	41	78 (%31.2)
Aile	77	70	147 (%58.8)
Arkadaş	10	9	19 (%7.6)
Geniş Aile	1	5	6 (%2.4)
Beden Algısı			
Güzel/ yakışıklı	32	34	66 (%26.4)
Çekici	20	10	30 (%12.0)
Ortalama	66	68	134 (%53.6)
Şişman/ Kilolu	5	4	9 (%3.6)
Zayıf	2	9	11 (%4.4)

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların eş seçiminde önem verdikleri özelliklerin puan ortalamaları ortaya konmuştur. Katılımcıların en yüksek puanı verdiği maddeler sırasıyla *hoşgörülü/duyarlı/cana yakın olması* (4.65 ± 0.57), *âşık olmam/aşk ilişkisinin olması* (4.26 ± 0.88) ve *yaşam tarzlarımızın birbirine uyması* (4.21 ± 0.86) şeklinde belirlenmiştir. Bu durum, bireylerin eş seçiminde duygusal uyum, kişilik özellikleri ve yaşam tarzı benzerliğine yüksek düzeyde önem verdiklerini göstermiştir. Buna karşılık, *evleneceğim kişinin popüleritesinin yüksek olması* (2.31 ± 1.18), *flört ilişkisi yaşıyor/yaşamış olması* (2.70 ± 1.30) ve *evleneceğim kişinin dindar olması* (2.98 ± 1.28) en düşük ortalamalara sahip ifadeler arasında yer almıştır. Bu bulgu, geleneksel ya da yüzeysel bazı beklentilerin görece daha az önemli görüldüğünü göstermiştir. Ölçeğin toplam puan ortalaması 69.18 ± 10.13 olarak hesaplanmış; puanların 39 ile 91 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Genel olarak elde edilen bulgular, katılımcıların eş seçiminde duygusal yakınlık, kişilik özellikleri ve bireysel uyum gibi faktörlere öncelik verdiklerini ortaya koymuştur.

Tablo 2. Eş Seçmede Öncelikler Ölçme Aracı (ESÖÖA) Puan Ortalamaları

Eş Seçmede Öncelikler Ölçme Aracı (ESÖÖA)	Ortalama± SS	Min-Maks
Âşık olmam/aşk ilişkisinin olması	4.26±0.88	1-5
Güzel/yakışıklı olması	3.38±0.82	1-5
Maddi durumunun iyi (zengin) olması	3.07±1.08	1-5
Bakir/bakire olması	3.12±1.57	1-5
Eğitim düzeyinin benimle denk olması	3.39±1.20	1-5
Eş tercihimde ailemin onayı	3.86±1.00	1-5
Aynı dinden/mezhepten olmak	3.50±1.42	1-5
Politik siyasi görüşümün benzer/aynı olması	3.02±1.28	1-5
Kültürümün benzer/aynı olması	3.23±1.17	1-5
Becerikli/yetenekli/ hamarat olması	3.58±1.06	1-5
Yaşımın benimle eşit ya da yakın olması	3.17±1.24	1-5
Ailesinin ve kendisinin sosyokültürel seviyesinin benim ailemle denk olması	3.27±1.16	1-5
Cinsel açıdan çekici olması	3.91±1.04	1-5
Hoşgörülü/duyarlı/cana yakın olması	4.65±0.57	2-5
Evleneceğim kişinin dindar olması	2.98±1.28	1-5
Daha önce evlenmemiş olması	3.86±1.34	1-5
Flört ilişkisi yaşıyor/yaşamış olması	2.70±1.30	1-5
Yaşam tarzlarımızın birbirine uyması	4.21±0.86	1-5
Aile bağlarına düşkün olması	3.74±1.03	1-5
Evleneceğim kişinin popüleritesinin yüksek olması	2.31±1.18	1-5
ESÖÖA Toplam	69.18± 10.13	39-91

Tablo 3'e bakıldığında yaşın artması ile birlikte eş seçim kriterleri puan ortalamasının arttığı, memur ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip kişilerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu dikkat çekici bulunmuştur. Doğum bölgeleri arasında anlamlı bir fark olmamasına karşın Karadeniz Bölgesi'nde yer alan kişilerin puan ortalamasının diğer altı bölgeye nazaran daha düşük olduğu görülmüştür. Beden algısı yönüyle eş seçme kriterleri karşılaştırılmasında ise kendilerini güzel/ yakışıklı olarak ifade eden kişilerin puan ortalaması en yüksek iken, şişman/ kilolu olarak ifade eden kişilerin eş seçim kriter total puanlarının en düşük olduğu ve gruplar arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Kadınların eş seçim kriter puan ortalamaları da erkeklere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.07$).

Tablo 3. Eş Seçmede Öncelikler Ölçme Aracının Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi

Değişkenler	Eş Seçmede Öncelikler Ölçme Aracı		
	Ortalama± SS	F	p
Eğitim Durumu			
İlkokul/ ortaokul	62.54± 8.69	0.873	0.69
Lise	69.40±11.04		
Önlisans	68.69±10.81		
Lisans	69.85±9.69		
Lisansüstü	70.43±8.00		
Yaşadığı Ortam			
Yalnız	67.74±9.65	1.18	0.21
Aile	69.87±10.05		
Arkadaş	68.68±11.33		
Geniş aile	72.33±14.43		
Yaş			
18-22	67.36±10.38	0.970	0.53
23-26	69.01±10.32		
27-30	70.34±9.79		
Doğum Bölgesi			
Doğu Anadolu	72.10±8.15	0.999	0.48
Güneydoğu Anadolu	70.35±11.41		
Karadeniz	67.73±10.94		
Ege	68.05±7.32		
Akdeniz	68.35±10.25		
İç Anadolu	70.58±10.31		
Marmara	69.07±9.63		
Çalışma Durumu			
İşçi	68.10±12.99	0.735	0.88
Memur	69.85±8.79		
Çalışmıyor	68.93±10.21		
Beden Algısı			
Güzel/ yakışıklı	70.18±10.31	1.49	0.04
Çekici	67.30±10.65		
Ortalama	69.59±9.73		
Şişman/ Kilolu	65.55±13.01		
Zayıf	66.18±10.07		
	Ortalama± SS	t	p
Cinsiyet			
Erkek	68.60± 10.79	-.892	0.07
Kadın	69.75± 9.44		

TARTIŞMA

Yeni evlenecek çiftlerin eş seçim kriterlerinin sosyodemografik özellikler ile incelendiği bu çalışmada yaşın artması ile birlikte eş seçim kriterleri puan ortalamasının arttığı belirlenmiştir. Bu da, Larson' ın tanımladığı eş seçimi hakkında gerçekçi olmayan dokuz inançtan biri olan mükemmel eş inancını akla gelmektedir (21). Yaş ilerledikçe kişilerin gerçekçi olmayan mükemmel eşi bulma eğilimleri kriterlerin artmasına ve evliliğin ötelenmesine neden olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte kentleşmenin erkek ve kadınların ilk evlenme yaşları üzerindeki etkilerini tartışan teoriler arasında hem azaltıcı hem de artırıcı etkiler olduğu ileri sürülmektedir. Buna göre, kentleşme, daha geniş bir evlilik piyasası oluşturarak her iki cinsiyet için de ilk evlenme yaşını düşürebilir. Şehirleşme, bireylerin potansiyel eş sayısını ve sosyal etkileşimleri artırarak erken yaşta evlenmeye olanak tanır. Farklı bir görüşe göre ise kentleşmenin bireyleri geleneklerinden ve köklerinden uzaklaştırarak ve ayrıca işgücüne katılım oranlarının yükselmesiyle birlikte ilk evlenme yaşını yükseltebileceğini savunmaktadır. Bu bağlamda, kent yaşamının getirdiği ekonomik ve sosyal değişimler, bireylerin evlilik için daha uzun süre beklemlerine, kriterlerinin artmasına neden olabilir (22,23). Nitekim TÜİK verilerine göre, Türkiye’de kaba evlenme hızının 2023 yılı itibarıyla %6,63’e düşmesi ve ortalama evlenme yaşının her iki cinsiyet için de 25 yaşı geçtiği gözlenmesi, ülkemizde de evlenmek için kriterlerin yaşla birlikte arttığını düşündürmektedir (3).

Çalışmamızda diğer dikkat çekici bulgu evlenecek çiftlerin verdiği yanıtlarda “Hoşgörülü/duyarlı/cana yakın olması” maddesinin en yüksek ortalamaya sahip olmasıdır. Efe’nin (2013) çalışmasında da, tercih edilen elli özelliğin ilk onu arasında güvenilir, sorumlu, sadık, saygılı, hoşgörülü olmak yer almıştır. Nasıl ki güçlü bir evin sağlam bir temele ve çerçeveye sahip olması gerekiyorsa, sağlıklı bir evlilik için de öyle olması gerekmektedir (24). Güçlü bir temel genellikle dostluğu, derin karşılıklı anlayışı, ortak değerleri, inançları ve birbirlerine yüzde yüz katkıda bulunma taahhüdünü içerir. Evlilik temelinin gizli boyutu, manevi değerlerle ve hayatta kalmanın ötesinde paylaşılan sembolik anlam ve amaçlarla ilgilidir (25). Çiftlerin evlenecekleri kişilerin cana yakın olmasını istemeleri yakın ilişkiler kurmayı gerektiren bağlanma ihtiyacıyla ilişkilendirilebilir. İnsanlar, bağlanma figürlerinden yeterli yakınlık ve rahatlık elde etme konusunda, genellikle ebeveynlerinden başlayıp arkadaşları ve romantik partnerleriyle devam eden önceki deneyimlerinin zihinsel kaydını yavaş yavaş kazanırlar. Bu tür zihinsel kayıtların iki bileşeni vardır. İlk bileşen ebeveynler, arkadaşlar ve romantik partnerler gibi önemli diğer kişilerin modellemesiyle; ikinci bileşen,

kendilik değerini, kişinin başarılı bir şekilde yakınlık kazanma yeteneğini ve romantik bir ilişki partneri olarak değerini içeren bir benlik algısı modelini kapsamaktadır (26,27). Çalışmamızın bulguları da çiftlerin evlilikte sadece dışsal özelliklerden ziyade, derin psikolojik ve duygusal ihtiyaçlara da odaklandıklarını, sağlıklı ve sürdürülebilir bir ilişki için hoşgörü, cana yakınlık ve bağlanma gibi değerlerin önemli rol oynadığını düşündürmüştür.

Çalışmamızda lisansüstü eğitim seviyesine sahip kişilerin eş seçme kriterleri puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüş olup, literatürde eğitim düzeyi ile anlamlı ilişki bulunmayan çalışmaların yanı sıra; eğitim düzeyinin artmasıyla eş seçimi kriterlerinin güçlenmesi ile ilgili çalışmaların da olduğu görülmüştür (28,29). Xiao ve Qian (2020)' ın yaptığı nitel bir çalışmada, üst prestijli kurumlardan mezun olan katılımcıların, olası partnerinin de üniversite prestijine ilişkin daha yüksek veya daha katı kriterler belirleme eğiliminde olduklarını bildirmişlerdir (30). Aynı çalışmada eğitim durumunun kendileri için neden önemli olduğu sorulduğunda, birçok katılımcı partnerleriyle bağlantıda hissetmenin ve iyi iletişim kurabilmenin önemini vurgulamışlardır. Eğitimli kişilerin eş seçim kriterlerinin fazla olması, partnerin donanımlı olmasının aynı zamanda iyi bir ebeveyn adayı ve iyi kaynaklara sahip olmayı sağlayacağı beklentisi ile açıklanabilir.

Çalışmamızda kadınların eş seçim kriter puan ortalamalarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. TÜİK (2021) aile yapısı verileri de çalışmamızla benzerlik göstermektedir. İlgili veride, kadınların eş adayının; daha iyi eğitim almış olması, daha yüksek gelir sahibi olması, varlıklı olması, aile yapılarının benzer olması ve bir işinin olması kriterlerini erkeklerden daha yüksek oranlarda tercih ettikleri raporlanmıştır (31). Bu sonuçlar, kadınların eş seçiminde ekonomik güvence ve sosyoekonomik uyum gibi unsurlara erkeklere kıyasla daha fazla önem verdiğini, bunun da toplumsal beklentiler ve kültürel normlar çerçevesinde şekillendiğini düşündürmüştür.

Literatürde eş seçimindeki cinsiyet farklılıklarını açıklamak için, iki baskın paradigma ortaya çıkmıştır. Sosyokültürel teoriler cinsiyet farklılıklarının toplumsal cinsiyet stereotiplerinin, ataerkil güç sistemlerinin veya yapısal/ekonomik farklılıkların eseri olduğunu ileri sürer. Buna karşılık evrim teorileri, cinsiyet farklılıklarının, cinsiyetler için yavrulara karşı asgari sorumluluktaki asimetrisi yansıtan, evrimsel geçmişteki yinelenen seçim baskılarının sonucu olduğunu öne sürmektedir. İnsanların ilişkilere yaptıkları yatırımın düzeyi karar vermelerini etkilemektedir. Bu anlamda evrimsel teoriye göre kadınlar, eş seçerken daha dikkatli davranır. Kadınların eş seçerken yaptığı yatırım, erkeklere göre daha fazladır; çünkü kötü bir seçim yaparsa kaybedeceği şey daha fazla olabilir (32). Evlilik gibi uzun vadeli ilişkilerde olduğu gibi, her iki cinsiyet de yoğun yatırım yaptığında, her iki cinsiyet de değeri

yüksek olan ancak aynı zamanda ilişkiyi terk etme olasılığı düşük bir partner seçme konusunda kazanılmış çıkara sahiptir (33). Hangi teoriden bakılırsa bakılsın eş tercihlerindeki cinsiyet farklılıklarını anlamamanın yararlı bir yolu, bireylerin kısa ve uzun vadeli bağlamlarda evlilik kararlarını nasıl verdiklerini anlamaktır.

Beden algısı yönüyle eş seçme kriterleri karşılaştırılmasında kendilerini güzel/ yakışıklı olarak ifade eden kişilerin puan ortalaması en yüksek iken, şişman/ kilolu olarak ifade eden kişilerin eş seçim kriter toplam puanlarının en düşük olduğu ve gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Evrimsel kurama göre, eş seçimi süreci, insanın üretkenlik ve cinsel kapasitesi üzerine temellendirilmiştir. Bu kuram, bireylerin üreme başarısını maksimize etmek amacıyla genetik olarak avantajlı ve sağlıklı partnerler seçme eğiliminde olduklarını ileri sürer. Dolayısıyla, eş seçiminde bireyler, partnerlerinin genetik uygunluğunu ve üretkenlik potansiyelini değerlendiren kriterlere öncelik vermektedir (34,35). Eş adayının yaşı, sağlık durumu, fiziksel özellikleri üretkenliğin önemli göstergeleridir. Kadınların üretkenlik değeri ve verimliliği yaş, sağlık ve fiziksel özelliklerle daha fazla ilişkilendirilirken; bunun aksine erkeklerin üreme kapasiteleri yaşla değil, kadının çocuğuna bakabileceği sosyal ve ekonomik avantajlarla yakından ilişkilidir (36,37). Bu kuram kadınların eş seçiminde eğitim seviyesine ve sosyoekonomik düzeye göre değerlendirme yaparken, erkeklerin daha çok fiziksel özellikleri dikkate aldıklarını varsaymaktadır. Bu literatür bilgilerine bakıldığında toplumun güzellik algılarının bireylerin eş seçimlerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilirken literatürün bir öteki tarafında da güzellik algısının ne kadar değişken olabileceği ve evlilik kararını farklı yönde etkileyebileceği göze çarpmaktadır. Toplumdaki bu iki uçlu yaklaşım da kadınların evlenme kararından önce bir romantik ilişkinin içinde olduğu haliyle kabul görme durumunu farklı şekillerde etkilemekte ve bazen kendi kendilerini bile damgalayabildikleri görülmektedir (38). Örneğin, Chen ve Brown' un (2005) üniversite öğrencilerinde eş seçimi kriterlerini sorgulandıkları bir çalışmada, sağlıklı yerinde olan eş, fiziksel engeli olan eş ve obez eş seçimleri arasından en az kritere sahip oranın obez öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Bunun nedeni bireylerin kiloya ilişkin kendini damgalamaları ve beden görünümlerinden memnun olmamasına ve diğer kişiler tarafından ötekileştirilmeye maruz kalmasından kaynaklanıyor olabilir (39).

Günümüzde bu olumsuz beden algısı ve evlilik kriterleri ilişkisi sınırlı da olsa tam tersi bir yöne doğru da göze çarpabilir. Özellikle doğu kültüründe doğurganlıkla ilişkilendirilen kilolu olma fenomeninin izleri yer yer görülebilmektedir. Örneğin yapılmış nitel bir çalışmada katılımcılardan birinin obez bir kişinin kabulünün daha kolay olabileceği, sosyal statü ve başarıya ulaşmasında pozitif bir etki göstereceğini ifade ettiği görülmüştür (40). Aynı çalışmada

farklı bir katılımcı tarafından normal obezite ve daha kalın bir vücudun kişilerin görülme ihtiyacını karşıladığı ve evlenme şansını arttırdığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmada yeni evlenecek çiftlerin eş seçim kriterlerine bakıldığında partnerlerinin hoşgörülü, duyarlı, cana yakın olmasını, eğitim seviyesinin yüksek olmasını arzu ettikleri ve beden algılarını olumsuz olarak değerlendiren kişilerin eş seçim kriter puan ortalamalarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet farklılığına bakıldığında kadınların eş seçim kriterleri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Eş seçimi bireylerin hayatında oldukça kritik bir rol oynamaktadır. Bu süreçte çeşitli ve çok yönlü faktörler etkili olmaktadır. Bu çalışma, bireylerin eş seçim sürecini daha iyi anlamak için önemli bulgular sunmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarının, bireylerin eş seçimi önceliklerini belirlemesi açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Eş seçiminde duygusal yakınlık, kişilik özellikleri ve bireysel uyumun ön planda olduğu göz önüne alındığında, evlilik öncesi danışmanlık programlarında bu faktörleri güçlendirmeye yönelik içeriklere yer verilmesi, farklı yaş ve eğitim gruplarına özel tasarlanmış farkındalık programlarının planlanması, çiftlerin benlik saygısını destekleyici müdahalelerin uygulanması, evlilik ve eş seçimi süreçlerinde bireylerin hoşgörü, duyarlılık ve iletişim becerilerini geliştirmeye odaklanan psiko-sosyal destek programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir. Ayrıca konu ile alakalı bireylerin görüşlerini derinlemesine inceleme olanağı sunan nitel araştırma desenleri kullanılarak farklı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Teşekkür: Çalışmaya katılarak destek veren tüm çiftlere teşekkür ederiz.

Finansal Destek: Çalışma, herhangi bir kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Onay: Araştırmanın yürütülebilmesi için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 07.12.2023 karar tarihli, 370631 Sayılı, 20.29 karar ile onayı alınmıştır. Ayrıca uygulamanın yapılabilmesi için söz konusu ilçenin evlendirme dairesinden kurum izni alınmıştır.

Aydınlatılmış Onam: Araştırmanın amacı açıklandıktan sonra katılımcılardan yazılı onamları alınmıştır.

Yazar Katkısı: Tasarım: AU; Veri Toplama: AU, ÖS, GD; Verilerin İşlenmesi: AU; Verilerin analizi: AU, Literatür taraması: AU, ÖS, GD; Makale yazımı: AU, ÖS, GD; Eleştirel inceleme: AU, GD.

KAYNAKÇA

1. Wong P, Wong L. The Spiritual Foundation For a Healthy Marriage and Family. Existential Elements of the Family. 2018; 33-54.
2. Marcén M, Morales M. (2017). Remain single or live together: Does culture matter?, (77623). Erişim 08 Ağustos 2024, <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/77623/>.
3. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). [İnternet]. 2023. Yaşam memnuniyeti araştırması. [son güncelleme tarihi Şubat 2024; 10 Ağustos 2024 tarihinde erişildi]. Erişim <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Memnuniyeti-Arastirmasi-2023-49692&dil=1>
4. Sungur MA, Duyar N, Yıkılmaz H, Boyacı, R, Urhan, HM, Çetin G. Ve diğ. Evlilik ve Eş Seçme Tutumuna Kuşakların Etkisi: X ve Y Kuşaklarının Karşılaştırılması. Toplum ve Sosyal Hizmet. 2017; 28(1), 69–91.
5. American Psychological Association (APA). Marriage [İnternet]. 2024 [erişim tarihi 05 Ağustos 2024]. Erişim adresi: <https://dictionary.apa.org/marriage>
6. Akbaş M, Gökyıldız Sürücü Ş, Onat Köroğlu C, Öztürk M. Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler. Cukurova Medical Journal. 2019;44(1):93-100.
7. Sprecher S. "I Love You More Today Than Yesterday": Romantic Partners' Perceptions Of Changes in Love and Related Affect Over Time. Journal of Personality and Social Psychology. 1999;76(1):46-5
8. Jamalnik M, Falsafinejad MR, Khodabakhshi-Koolae A. Long-term Marital Satisfaction: Couples' Narratives of The Role of Mate Selection. Journal of Client-Centered Nursing Care. 2020;6(4):267-76.
9. Buss DM. Conflict in Married Couples: Personality Predictors of Anger and Upset. Journal of Personality. 1991;59(4):663-88.
10. Ayadi N, Fatehizade M, Zare K, Ebrahimi H. İlk Evlilik ve Yeniden Evlilik Arefesindeki Bireylerde Evlilik ve Eş Seçme Kriterlerine Yönelik Tutumların Karşılaştırılması. International Journal of Behavioral Sciences. 2022;16(1):17-22.
11. Dhaliwal J. Uzun Süreli Evliliklere Katkıda Bulunan Faktörler. [İnternet]. 2021 [Erişim 2024 Aug 8]. Erişim adresi:<https://www.proquest.com/dissertations-theses/what-are-factors-contributing-long-lasting/docview/2572623394/se-2>
12. Tiryaki S, Karakuş M. Evli bireylerin sosyal medya kullanımları üzerine bir saha araştırması. Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi. 2018;26(3):422-443.
13. Valentine KA, Li NP, Meltzer AL, Tsai MH. Mate preferences for warmth-trustworthiness predict romantic attraction in the early stages of mate selection and satisfaction in ongoing relationships. Personality and Social Psychology Bulletin. 2020;46(2):298-311.
14. Kasapoğlu A. İslam'a göre evlilikte eşler arasında uyum sorunu: İnanç ve ahlâk uyumu. Bilimname. 2007;XII:137-161.
15. Usluoğlu F, Atıcı M, Vurgeç Avcıbay B. Women's opinions about mate choices: A qualitative study. Int J Hum Sci. 2015;12(2):1484.
16. Sancak Aydın G, Demir A. Lisansüstü öğrencilerinin eş seçimini etkileyen ve sınırlandıran görüş ve inançları. Ege Eğitim Derg. 2017;18(2):627-52.
17. Emaj U. Cross-cultural comparison of marriage relationship between Muslim and Santal communities in rural Bangladesh. World Cultures E-Journal. 2009;17(1):1-17.
18. Afolaranmi A. Social media and marital choices: Its implications on contemporary marriage. IGWEBUIKE: An African Journal of Arts and Humanities. 2020;6(4):130-153.

19. Başay AC. Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2015.
20. Tabachnick BG, Fidell LS. Using multivariate statistics. 6th ed. Boston, MA: Pearson; 2013.
21. Larson JH. The marriage quiz: College students' beliefs in selected myths about marriage. *Fam Relat.* 1988;37:3-11.
22. Carmichael S. Marriage and power: Age at first marriage and spousal age gap in lesser developed countries. *Hist Fam.* 2011;16(4):416-36.
23. Güngör H, Yılmaz M, Çelik S. Romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turk Psychol Couns Guid J.* 2011;36:180-8.
24. Efe E. Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimleri. [Yüksek lisans tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2013.
25. Gottman JM. Clinical manual for marital therapy. Seattle, WA: The Seattle Marital and Family Institute; 1998.
26. Afhami R, Rafiee P. Adult attachment and long-term mate preferences in Iran. *Evol Psychol Sci.* 2020;6:136-41.
27. Conroy-Beam D, Goetz CD, Buss DM. Why do humans form long-term mateships? An evolutionary game-theoretic model. *Adv Exp Soc Psychol.* 2015;51:1-39
28. Babahanoğlu R. Eş seçiminde öncelikler: Bilimsel bir araştırma. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 2020;6(2):584-596.
29. Ekşi H, Özgen G, Kardaş S. Eş seçimi, mükemmeliyetçilik ve değerlerin evlenmemiş bireylerin duygusal ilişki tercihlerine etkisi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 2017;2(2):92-104.
30. Xiao S, Qian Y. Mate selection among online daters in Shanghai: Why does education matter? *Chinese Journal of Sociology.* 2020;6(4):521-546.
31. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021. Erişim 10 Ağustos 2024, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Türkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813>.
32. Akpınar B. Farklı teoriler çerçevesinde eş seçimi ve evlilik uyumu konularının incelenmesi. İçinde: Kırlioğlu M, Tekin HH, editörler. Güncel sosyal hizmet çalışmaları. Çizgi Kitabevi; 2019. p. 123-145.
33. Jonason PK, Antoon CN. Mate preferences for educated partners: Similarities and differences in the sexes depend on mating context. *Pers Individ Dif.* 2019;148:57-61
34. Burger J. Kişilik. Erguvan Sarıoğlu ID, çevirmen. İstanbul: Kaknüs Yayıncılık; 2006.
35. Karney BR. Socioeconomic status and intimate relationships. *Annu Rev Psychol.* 2021;72(1):391-414.
36. Buss DM. Sex differences in human mate preferences: evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behav Brain Sci.* 1989;12(1):1-14
37. Schopenhauer A. Aşkın metafiziği. İstanbul: İlgi Kültür Sanat Yayıncılık; 2018.
38. Puhl RM, Himmelstein MS, Quinn DM. Internalizing weight stigma: Prevalence and sociodemographic considerations in US adults. *Obesity.* 2018;26(1):167-175.
39. Chen EY, Brown M. Obesity stigma in sexual relationships. *Obesity Res.* 2005;13(8):1393-1397.

40. Irandoost SF, Taghdisi MH, Dehdari T, Bayangani B, Azadi NA. Obesity consequences from the people's perspective living in Kurdish regions of Iran: A qualitative content analysis. J Educ Health Promot. 2019;8(1):159.